

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

5 Vtrum omne peccatum faciat reum æterna & infinita pēna.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

¶ Super Quaestione 87. Articuli quintum.

IN artic. 5. dubium occurrit ex Scoto in 2^a dist. 4. sent. volen-
te, q^d poena peccato veniali respondens in inferno finietur.
Probarque hoc tripliciter. Primo, quia Deus punit circa condi-

SED CONTRA est, quia secundū
hoc omnium peccatorum mor-
talium poenae essent aequales, non
em̄ est infinitum infinito maius.

RESPON. Dicendum, q^d poena
proportionatur peccato. In pec-
cato autem duo sunt, quorum vnū
est auctio ab incommutabili bo-
no, quod est infinitū. vnde ex hac
parte p̄m̄ est infinitum. Aliud
quod est in peccato, est inordina-
ta cōuersio ad cōmutabile bonū,
& ex hac parte peccatū est finitū,
tum quia ipsum bonum cōmu-
tabile est finitū: tum et quia ipsa
cōuersio est finita. non. n. possunt
esse actus creaturae infiniti. Ex par-
te igitur auctoris r̄ndet peccato
poena damni, quae et est infinita.
est enim amissio infiniti boni. s.
Dei: ex parte autem inordinatae
cōuersionis respondet ei poena
sensūs, quae etiam est finita.

AD PRIMUM ergo dicendum,
q^d omnino redigi in nihilum est
qui peccat, non conuenit diuinā
iustitiā, quia repugnat perpetui-
tati poenae, quae est secundum di-
uinam iustitiā, vt dictum est. *
sed in nihilum redigi dicitur, qui
spiritualibus bonis priuatur: sed
secundum illud 1. Corinht. 13. Si
non habuerō charitatem, nihil
sum.

AD SECUNDUM dicendum, q^d
ratio illa procedit de peccato ex
parte auctoris: sic enim homo
contra Deum peccat.

AD TERTIUM dicendum, q^d
duratio poenae respondet dura-
tionis culpe, non quidem ex par-
te actus, sed ex parte maculae, qua

multos decipit. Existens enim in gratia, vt sic, habet in se vnde
debeat sibi quandoque remissio omnis culpa, & poenae, quia
habet in se vnde debetur sibi vita aeterna, q̄ non cōparatur cul-
pam, aut poenam, & sic statū gratiae cōuenit remissibilis pos-
sitiue: vendicat enim sibi illam: statū verō culpae extra gratiam,
cōuenit irremissibilis positiue: quia si affirmatio est causa af-
firmationis, negatio est causa negationis, ita q^d quia talis status
sit per priuationē principii oīs remissionis, charitatis. s. & gra-
tiae: id ex hoc ipso sibi vendicat irremissibilitatē q̄ est habere
irremissibilitatem positiue. Penes culpas autē loquendo, nulla cul-
pa est remissibilis positiue, quia nullam sibi uēdicat remissionē,
quia nulla ponit principium remissionis, quae est charitas, sed ali-
qua. s. uenialis d̄. s̄m se remissibilis negatiue, id est, per non abla-
tionem principij remissionis. Peccatum enim veniale secundum
se, non priuat charitate. Ad irremissibilitatem autem culpa se
hēt sic, q^d moralis est irremissibilis positiue, quia contrariatur
charitati, uenialis autem, per accidens, quia. s. est in subiecto exi-
sente in statu non capaci remissionis. Et quia temporalitas poe-
nae r̄ndet remissibilitati, aeternitas uero irremissibilitati, ut in lite-
ra etiam dicitur, ideo oportet esse cauam, & distinguere de de-
bito poenae temporalis & aeternae, ut soluantur obiecta.

¶ Ex his igitur respondetur argumentis. Et ad primum dicitur, q^d
de peccato veniali dupliciter loqui contingit. s. secundum, se id
est, solitarie sumpto, & sic ei debetur poena temporalis nega-
tiue: sicut & remissibile est negatiue, & ut sic negamus, quod

F punitur poena aeterna. Alio modo in tali supposito, & non
illius suppositi statum iudicandum est: nam in supposito
bene gratiam, puniendum est poena temporalis: in non bene
gratiam, poena aeterna. Et quoniam iudicium poenae
peccato secundum se, id est, solitarie sumpto, sed sumpto
est in hoc iudicio
pliciter dicitur
q^d peccato veni-
litatu graue
pena temporalis
tra illum aeternae
abstrahendo ab
nec temporalis
aeterna postea
temporalis nega-
quia non poena
aeternitatem. Et
hoc etiam sum-
pso ad deum
distingue tamē
secundum se
pena temporalis
pliciter anlogi-
mo pe. de peccat.
vt culpa venia-
gat per se peccat.
poralem, sicut q^d
tale vendicat
ternam, & in
sensu fallit
tur. Alio modo
tarie, & nega-
sicut diaphanum
cundum se
brosium, quia
nō ponit aeternae
clulum reus
Et sic veniale
veniali debetur
na temporalis
ex se non poena
de poena sibi
perpetuam
tamen sibi
de posse: p̄m̄
debita iustitiae
turi. s. ex
ne subiecti
sit, quod dicitur
secundū se
lo alio modo
lumen. Et sic
deceperunt
nō distinguunt
ter hos duos
Nec, em̄
perpetuare, q^d
diuio subiecti
lege sua, ut
ex mortali
tantur poena
ei subiecti,
pi sumus. Ad
quod culpam
coniunctione
rationem culpae,
nec parum, in
net. Secūdo,
nitum, quia
ter de reatu
na: totum enim
quam mutat
quod reatus
quentis. Nō enim
exit, debetur
biecti positi
na ipsius culpae,
consequens est
proposito enim
tur, quod etiam
nem subiecti, quia
dum, remissio poe-
se sola gratia

ARTICULVS V.

¶ Trum omne peccatum inducat reatum poenae aeternae.

AD QUINTVM sic proceditur.
¶ Vt q^d omne peccatum indu-
cat reatum poenae aeternae. Poena
enim, vt dictum est, * proportio-
batur culpae: sed poena aeterna ad-
fert a temporali in infinitum: nul-
lum autem peccatum differre vi-
detur ab altero in infinitum, cum
omne peccatū sit humanus actus,
qui infinitus esse non potest, cū
ergo alicui peccato debetur poena
aeterna, sicut dictū est, * vende-
tar, quod nulli peccato debetur
poena temporalis tantum.

¶ 2. Praet. Peccatum originale est
minimum peccatorum. vnde &
Aug. dicit in Enchir. * q^d mitissi-
ma poena est eorum, qui pro solo
peccato originali puniuntur: sed
p̄m̄ originali debetur poena per-
petua: nunquam enim videbunt
regnū Dei pueri, qui sine bap-
tismo decesserunt cū originali pec-
cato, vt patet per id quod Domi-
nus dicit Ioan. 3. Nisi quis natus
fuerit denuo, non pōt videre re-

ditio subiecti perpetuandi exigit. Nec propterea rece-
de lege sua, ut circa condignum puniat. Cum damnato e-
ex mortali annihilari meruerit, gratiose agitur, q^d solum
tantur poena ei debita pro quibuscunq^e peccatis, cōueni-
ei substantia, iuxta illud: Misericordiae domini, q^d non con-
pti sumus. Ad conclusionem autem huius responsionis dicitur
quod culpam venialem exire suum genus culpa in inferno
coniunctione cum alio, contingit dupliciter. Primo, quia
rationem culpae, & sic dicitur, quod nō exit in infernum
nec parum, in suo nāq^e genere, & sua specie, ac quantitate
net. Secūdo, quantum ad rationem remissibilis, & sic dicitur
nitum, quia de non irremissibili sit irremissibilis, & cōueni-
ter de reatu ad poenam non aeternā, transit in infernum
na: totum enim hoc est propter conditionem subiecti, in
quam mutat. onem in ipsa culpa veniali, aut eius reatu
quod reatus d̄. ceretur, quod in argumento est sopitum
quentis. Nō enim ex hoc solo, quod culpa venialis in inferno
exit, debetur ei poena aeterna, sed ex hoc, uel ex confessione
biecti positi extra statum satisfactionis, uel ex peccato
na ipsius culpae, quia durante culpa durat poena, uel
consequens est a pluribus causis ad unam determinatam
proposito enim duae uel tres causae inueniuntur. Ad primam
tur, quod etiam illa residua poena aeterna erit propter
nem subiecti, quia, ut in littera dicitur in responsione ad
dum, remissio poenae se sola gratia gratum faciente.

Art. 3. & in
ib o.

rum putes docuisse au horem in 4 sent. dist. 2. q. 1. art. 1. ad quintum: quoniam ibi reprehenditur solia similitudo cause aternitatis poene in veniali, & in hoc residuo, & bene dicitur: Vt enim dictum est, in veniali ca est duplex. s. perseverantia culpa, & status non satisfactorius, in hoc residuo causa est solus status. Et ibi dissimilis rō redditur quo ad primam causam: hic vero sola secunda causa, quae commisit est omni bus ponitur.

¶ Nec rursus accipias rñsonem ibidem secundo loco datā, nisi recitave. Ipse namque ex propria mente determinat hic, quod in eodem 4. dist. 17. q. 1. art. 3. q. 2. docuerat.

festum est autem, quod in quibusdam peccatis est quidem aliqua inordinatio, non tamen per contrarietatem ad ultimum finem, sed solū circa ea, quae sunt ad finem, in quantum plus, vel minus debite eis intenditur, saluato tamen ordine ad ultimum finem, puta, cum homo, etsi nimis ad aliquam rē temporalem afficiatur, non tñ pro ea vellet Deum offendere, aliquid contra praeceptum eius faciendo. unde huiusmodi peccatis non debetur aeterna poena, sed temporalis.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod peccata nō differunt in infinitum ex parte conuersionis ad bonū commutabile, in qua consistit substantia actus: differunt autē in infinitum ex parte auersionis. Nam quaedam peccata committuntur per auersionem ab ultimo fine: quaedam verō per inordinationem circa ea, quae sunt ad finem: finis autem ultimus ab his D quae sunt ad finem, in infinitum differt.

AD SECVNDVM dicendum, quod peccato originali non debetur poena aeterna ratione suae gravitatis, sed ratione conditionis subiecti, scilicet, hominis, qui sine gratia inuenitur, per quam solum fit remissio poenae. Et similiter dicendum est ad tertium, de veniali peccato. Aeternitas enim poenae non respondet quantitati culpae, sed irremissibilitati ipsius, vt dictum est.

¶ **Super Quaestione 87. Art. sextum.**

ARTICVLVS VI.

¶ *Utrum reatus poenae remaneat post peccatum.*

AD SECVTVM sic proceditur. **V**t, quod reatus poenae non remaneat post peccatum. Remota enim causa remouetur effectus: sed peccatum est causa reatus poenae: ergo remoto peccato, cessat reatus poenae. ¶ **3. Prae.** Peccatum remouetur per hoc, quod homo ad virtutem redit: sed virtuoso non debetur

A poena, sed magis praemium: ergo remoto peccato, non remanet reatus poenae.

¶ **3. Prae.** Poenae sunt medicinae, vt dicitur in 2. Eth. * sed postquam aliquis iam est ab infirmitate curatus, non adhibetur sibi medicina. ergo remoto peccato, nō remanet debitum poenae.

SED CONTRA est, quod dicitur 2. Reg. 12. quod Dauid dixit ad Nathan: Peccaui domino. dixitque Nathan ad Dauid: Dominus quoque transtulit peccatum tuū, non morieris. Veruntamen quia blasphemare fecisti inimicos nomen Domini, filius qui natus est tibi, morte morietur. Punitur ergo aliquis a Deo, etiā postquam ei peccatum dimittitur, & sic reatus poenae remanet peccato remoto.

RESPON. Dicendum, quod in peccato duo possunt considerari. factus culpa, & macula sequens. Planum est autē, quod cessante actu peccati, remanet reatus in omnibus peccatis actualibus. Actus enim peccati facit hominem reum poenae, in quantum transgreditur ordinem diuinā iustitiae, ad quem nō redit nisi per quandam recompensationem poenae, quae ad equalitatem iustitiae reducit, vt. s. qui plus uoluntati suae indulget, quam debuit, contra mandatū Dei agens, secundum ordinem diuinā iustitiae aliquid contra illud quod uellet, spontaneus, vel inuitus patiatur: quod etiam in iniurijs hominibus factis obseruatur, vt per recompensationem poenae reintegretur equalitas iustitiae. vnde patet, quod cessante actu peccati, uel iniurię illare, adhuc remanet debitum poenae. Sed si loquamur de ablatione peccati, quantum ad maculam, sic manifestum est, quod macula peccati ab anima auferri nō potest, nisi per hoc quod anima Deo coniungitur, per cuius distāriam datrimonium proprii nitoris incurrebat, quod est macula, vt supra dictum est. * Coniungitur autem Deo homo per uoluntatem. Vnde macula peccati ab homine tolli non potest, nisi uoluntas hominis ordinem diuinę iustitiae acceptet, vt scilicet, vel ipse sibi poenam spontaneus assumat in recompensationem culpe praeterite, vel etiam a Deo illatam patienter sustineat: utroque enim modo poena rationem satisfactionis habet. Poena autem satisfactoria dimittit aliquid de ratione poenae, est enim de ratione poenae, quod sit contra uoluntatem. Poena autem satisfactoria etiam secundum absolutam considerationem sit contra uoluntatem, nō tamē ut nunc, & per hoc est uoluntaria. unde simpliciter est uoluntaria, s. in quid autē inuoluntaria, sicut patet ex his, q. supra de uoluntario, & inuoluntario dicta sunt. * Dicendum est ergo, quod remota macula culpe, potest quidem remanere reatus non poenae simpliciter, sed satisfactorie.

E AD PRIMVM ergo dicendum, quod sicut cessante actu peccati remanet macula, ut supra dictum est, * ita etiam potest remanere reatus: cessante uero macula, non remanet reatus secundum eādem rationem, ut dictum est. *

AD SECVNDVM dicendum, quod uirtuoso non debetur poena, simpliciter, potest tamen sibi deberi poena, ut satisfactoria, quia hoc ipsum ad uirtutem pertinet, ut satisfaciatur pro his, in quibus offendit, uel Deum, uel hominem.

AD TERTIVM dicendum, quod remota macula sanatum est uulnus peccati quantum ad uoluntatē. Requiritur

eam. Et propterea si ante satisfactionem reciduat, non satisfacet extra satisfactorium statū positus, & sic nec in inferno, ubi non satisfacet, sed satis pati posse a quibusdam creditur, nō satisfacet, sed aeternaliter punietur, & in hac uita durante statu peccati mortalis, nō satisfacet ex defectu status.

Cap. 4. ante med. 10. 5.

Super

q. 86. art. 1.

q. 6. ar. 6.

D. 3. 1.

q. 86. art. 1.

In corp. ar.